

– Sum heild vísa føroysktlærugreinin og Føroyar seg sum ein trygdarhavn, ið flestu næmingar knýta at ætt og familju, men næmingarnir vilja hava lærugreinina nútímansgjörda, sigur Vár í Ólavsstovu

MYND: ÁLVUR HARALDSEN

atvoldin til, at føroyskir næmingar hava fatað føroyskt sum eina turrsliga lærugrein, ið ikki var líka spennandi sum danskt. Í kanningini hjá Vár í Ólavsstovu kemur greitt til sjóndar, at næmingarnir enn halda lærugreinina vera gamaldags og siðbundna, og teir vilja fegin hava, at lærugreinin verður nútímansgjörð. Teir sakna modernitet og víðskygni.

Vár í Ólavsstovu staðfestir, at hvat nyttu viðvíkur, halda næmingarnir ofta danskt vera eitt týðningarmiklari mál enn føroyskt, tí fleiri teirra ætla sær undir framhaldandi lestur í Danmark. Hinvegin hevur føroyskt eina nóg sterki støðu sum lærugrein, hvat teirra samleika viðvíkur, og næmingarnir »siga frá heitum kenslum og áhuga fyri lærugreinini,« sum Vár í Ólavsstovu málber seg. Hetta er ein mótsøgn. Næmingarnir kenna seg heima í føroyskum, men lærugreinin er ikki nóg forvitnislig og tíðarhóskandi.

Tær heitu kenslurnar fyri føroyskum, heldur Vár í Ólavsstovu, eru týðiligt tekn um, at føroyskt er ikki bara ein lærugrein í máli, men ein samleikalærugrein, sum er persónliga, ættarlaga, sosialt og tjóðarlaga grundað. Næmingarnir hava í sambandi við hennara kanningar sagt frá positivum kenslum móttvegis føroyskum, ið ikki

samsvara við tað, teir í roynd og veru uppliva í lærugreinini í gerandisdegnum. Hetta kann tulkast sum eitt slag av skyldu, ið næmingarnir kenna móttvegis føroyskum, heldur hon.

Kjølfest í føroyskum

Í ritgerðini vísir Vár í Ólavsstovu eisini á, at næmingarnir sakna samrøður og meira tvívegis samskipti í undirvísingini

»Felags fyri allar næmingar er, at Føroyar og føroysktlærugreinin vísa seg at vera trygdarhavnin, sum tey altíð kunnu venda aftur til

í føroyskum. Undirvísingin er nóg merkt av, at samskiptið er einvegis, at næmingar verða yvirhoyrdir, og lærararnir skriva upp á talvuna. Hetta hevur við sær, at næmingarnir hava ilt við at gjøgnumskoða, hvat endamálið við undirvísingini í grundini er. Kortini eru teir trúgvir ímóti føroyskum. Vár í Ólavsstovu skrivur:

»Skyldan og óttin fyri, at føroyska málið doyri út, eru rættiliga vanligar kenslur millum studentaskúlanæmingar. Tey eru ítøkliga bangin fyri, at føroyskt skal hvørva, og tað er rættiliga vanligt, at tey eru ímóti, at fremmandarorð verða tikin upp í føroyskt. Nógvir næmingar

siga tað vera eina týðandi uppgávu at arbeiða ímóti ávirkan frá danismum og amerikanismum, samstundis sum ein minniluti upplivir, at føroyskt er ov afturlatið fyri upptøku av fremmandarorðum, og at ov nóg orka verður brúkt at gera nýggj føroysk orð.«

Mótsetningarnir millum danska statin og føroysku tjóðina hevur søguliga elvt til, at føroysktlærugreinin hevur verið

eitt politiskt stríðsmál millum føroyskar sjálvstýrispolitikarar øðrumegin og føroyskar samríkispolitikarar og danskar ráðharrar hinumegin. Enn tann dag í dag verða føroyskt og danskt sett hvørt upp ímóti øðrum, tá talan er um tímabýti og fakligt innihald. Alt hetta hevur gjørt føroyskt til ein hugsjónarlígan stríðsspurning. Men nú er nakað nýtt hent.

»Við tíðini er hent eitt paradigmskipti í hesum spurningi,« skrivur Vár í Ólavsstovu, sum eisini spurdi næmingarnar um teirra politisku støðu. »Samríkisvongurin vísir í spurnarskemakanningunum, at føroyskt er

bæði tað persónliga og stovnsgjörda móðurmálið, og teirra tjóðskapur er tradítionsfestur og knýttur at Føroyum. Hetta stendur í greiðum mótsetningi til tann upprunaliga diskursin á hesum økinum, har danskt og Danmark umboðaðu hesi viðurskipti.«

Síðan skrivur hon: »Fyri sjálvstýrisvongin er tjóðskapur í stóran mun hugsjónarlaga grundaður, og hann inniheldur statsmyndan sum eitt grundleggjandi aðalmál. Tey lýsa ikki nevni-verda skyldu móttvegis føroysktlærugreinini og føroyskum máli. Tey vísa á, at fyri tey er nýtimansgerð av føroysktlærugreinini sera týðningarmikil, um hon skal hava nakra framtíð fyri sær og fyri, um hon skal hava nakra vælvild millum næmingar.«

Eitt eru allir næmingar tó samdir um, skrivur Vár í Ólavsstovu: »Felags fyri allar næmingar er, at Føroyar og føroysktlærugreinin vísa seg at vera trygdarhavnin, sum tey altíð kunnu venda aftur til, og sum gott er at falla aftur á, um útheimur og tað fremmanda eru ov beisk og trupul og tey fakligu krøvini ov høg og ov trupul at fáa tamarhald á. Sum heild vísa føroysktlærugreinin og Føroyar seg sum ein trygdarhavn, ið flestu næmingar knýta at ætt og familju.«